

Leerplan sportwetenschappen D-finaliteit

Verdiepende sessie bij leerplan

Anke.vanroey@katholiekonderwijs.vlaanderen

Krachtlijnen =

Krachtlijnen AV LO

- *Motorische basisvaardigheden, technische en tactische competenties verbeteren*
- *Een gezonde, veilige en actieve levensstijl ontwikkelen*
- *Sociale competentie: samenwerken en communiceren, pro-sociaal gedrag, positief zelfbeeld*

+

- *Inzicht verwerven in de relatie tussen wetenschappen, sport en beweging*

Hoe veel uren? **Suggestie:**

- 2de graad: gericht op 8 graaduren
 - 4 in het 3de , 4 in het 4de jaar
- 3de graad: 10 graaduren
 - 5 in het 5de - 5 in het 6de jaar
 - Leerlingen sportwetenschappen 3de graad kunnen voor de wetenschapsvakken samen zitten met de leerlingen MWE en WWI.

Minimummodellessentabellen

Tweede graad

Sportwetenschappen (DO D)

Algemene vorming	II,1	II,2	Specifieke vorming	II,1	II,2
Godsdienst	2	2	Natuurwetenschappen B+S	5	6
Aardrijkskunde	1	1	Biologie B+S	1	2
Engels (B+)	2	2	Chemie B+S	2	2
Frans (B+)	4	4	Fysica B+S	2	2
Geschiedenis (B+)	2	2	Sport B+S	4	4
Nederlands (B+)	4	4	Wiskunde B+S (LP B+S)	4	4
Onderliggend aan algemene en specifieke vorming				II,1	II,2
Realisatie leerplandoelen Gemeenschappelijk Funderend Leerplan (GFL)				1*	1*

* De leerplandoelen van het GFL kunnen worden gerealiseerd via schooleigen projecten, door een of meer leerplandoelen te integreren in vakken van de algemene of de specifieke vorming of door een aantal leerplandoelen samen onder de vorm van een vak aan te bieden (zoals Artistieke vorming/Esthetica, ICT, Mens & samenleving), of door een combinatie van voorgaande mogelijkheden.

[Modellessentabellen](#)

Minimummodellessentabellen

Derde graad

Sportwetenschappen (DO D)

Algemene vorming	III,1	III,2	Specifieke vorming	III,1	III,2
Godsdienst	2	2	Natuurwetenschappen B+S	5	5
Aardrijkskunde	1	1	Biologie B+S	1	1
Engels (B+)	2	2	Chemie B+S	2	2
Frans (B+)	3	3	Fysica B+S	2	2
Geschiedenis (B+)	2	2	Sport B+S	5	5
Nederlands (B+)	4	4	Wiskunde B+S	4	4
Onderliggend aan algemene en specifieke vorming				III,1	III,2
Realisatie leerplandoelen GFL en LP Financieel-economische vorming				1*	1*

* De leerplandoelen van het GFL en van het leerplan Financieel-economische vorming kunnen worden gerealiseerd via schooleigen projecten, door een of meer leerplandoelen te integreren in vakken van de algemene of de specifieke vorming of door een aantal leerplandoelen samen onder de vorm van een vak aan te bieden (zoals Artistieke vorming/Esthetica, Mens & samenleving), of door een combinatie van voorgaande mogelijkheden.

2de graad

- **Bewegingsdoelen:**

- Bewegen ervaren: vaardigheden verkennen, verbreden of verdiepen: **LPD 1 – 7**
 - Met enkele doelen die sport en wetenschappen combineren:
 - Kan in de sportles, kan ook theoretisch.
- Een gezonde, veilige en actieve levensstijl ontwikkelen: **LPD 8 – 12**
 - Enkele extra doelen

- **Persoonsdoelen:** **LPD13 - 19**

- Enkele extra doelen

3de graad

DERDE GRAAD	
1. Bewegingsdoelen	Leerplandoelen 1 - 11
• Bewegen ervaren: vaardigheden verkennen, verbreden of verdiepen • Een gezonde, veilig en actieve levensstijl ontwikkelen	
2. Persoonsdoelen	Leerplandoelen 12 - 18
3. Wetenschap en sport	Leerplandoelen 19 - 20
4. Onderzoekskompetentie	Leerplandoel 21

Basisuitrusting

- Vanaf p. 24 in het leerplan 2de graad (idem p. 25 3de graad)
- Ook:
 - Een (mobiel) toestel met nodige software voor audiovisueel materiaal met toegang tot internet.
 - [Apps voor de les LO - BVLO Website](#)

Infrastructuur

Sportwetenschappen	Sport Sportbegeleiding	Beweging en Sport
• Infrastructuur in functie van de bewegingsdoelen Binnen- en buitenterreinen: - Toereikend voor het totaal van de ingerichte lessen; - Voldoende grote, afzonderlijke kledkamers voor jongens en meisjes; - Voldoende groot en hoog met nodige aandacht voor verluchting, verlichting, akoestiek, verwarming, hygiëne (schoonmaakbeurten) en veiligheid; - Plaats om toestellen weg te bergen; - Met mobiele toestellen waarop de nodige software en audiovisueel materiaal kwaliteitsvol werkt en die met internet verbonden zijn. • Aanbevolen zijn sanitaire ruimtes (met wc's, lavabo's en douches) in de buurt van de LO-accommodatie.	• Infrastructuur in functie van bewegingsdoelen • Aanbevolen zijn sanitaire ruimtes • Een lokaal in functie van sport- en spelbegeleiding • Een lokaal voor Natuurwetenschappen	• Infrastructuur in functie van bewegingsdoelen • Aanbevolen zijn sanitaire ruimtes • Een lokaal in functie van sport- en spelbegeleiding

Materiaal

Sportwetenschappen	Sport Sportbegeleiding	Beweging en Sport
Zie algemeen vak	Zie algemeen vak + Materiaal in functie van sport en spelbegeleiding	Zie algemeen vak + Materiaal in functie van sport en spelbegeleiding + Materiaal reddend zwemmen (luchtflessen, reanimatiepoppen, ...)

Materiaal

Algemeen vak Lichamelijke Opvoeding

Het aanwezige materiaal is voldoende voor de grootte van de klasgroep.
Afhankelijk van de keuze, gemaakt door de vakgroep voor bepaalde bewegingsdomeinen of onderdelen/aanverwante vormen binnen een bewegingsdomein, zijn volgende vooropgestelde materialen nodig:

ATLETIEK

Atletiek wordt bij voorkeur buiten beoefend op een atletiekpiste of loopparcours, spring- en werpaccommodatie. De school beschikt over voldoende plaats in openlucht (bv. grasvelden, speelplaats ...).

- Lopen:
 - hartslagmeters;
 - startblokken;
 - horden;
 - aflossingsstokken: 1 per 4 leerlingen.
- Hoogspringen:
 - 2 landingsmatten met voldoende densiteit; kleine matjes, toversnoer of springlat;
 - hoogspringstaanders (combigebruik).
- Verspringen: een zandbak als veilige landingsplaats.
- Werpnummers – afhankelijk van de keuze:
 - 1 kogel, discus of speer per 3 leerlingen, gewicht aangepast aan de doelgroep.
- Varia:
 - aflossingsstokken: 1 per 4 leerlingen;
 - meetlinten: 10m, 20m of 50m.

Materiaal

DOELSPELEN:

- Afhankelijk van de gekozen doelspelen:
 - 1 bal/ puck/ frisbee per 2 leerlingen;
 - minimum 2 doelen;
 - 3 sets partijvesten/-linten van verschillende kleuren: 8-tal per set;
 - Ballenpomp.

EHBO en reanimatie

De vakgroep LO bekijkt wat minimaal nodig is om de leerdoelen te bereiken. De school kan ervoor kiezen om reanimatiepoppen aan te kopen (bv. scholengemeenschap) of te huren.

- EHBO-koffer met voldoende oefenmateriaal;
- reanimatiepoppen.

GYMNASTIEK

- 1 sportraam per 4 leerlingen
- 1 kleine mat per 2 leerlingen;
- 4 lange matten;
- 2 minitrampolines;
- 4 landingsmatten;
- 3 rekstokken (verstelbaar in de hoogte);
- 4 Zweedse banken of evenwichtsbalken;
- 3 springkasten;
- 1 bok;
- 3 springplanken;
- klimtouwen;
- 1 evenwichtsbalk;
- magnesiumkrijt.

Materiaal

RITMISCHE VORMING EN DANS

- mogelijkheid om muziek voldoende luid af te spelen en te verbinden met moderne media;
- spiegel.

ROPE SKIPPING

- 1 single rope per leerling;
- 1 stel double dutch touwen per 6 leerlingen;
- 1 lang touw.

SLAG-, LOOP- EN TIKSPELEN

- slagvoorwerpen: 1 per 4 leerlingen;
- 1 bal per 2 leerlingen.

TERUGSLAGSPELEN

Afhankelijk van de gekozen terugslagspelen:

- 1 bal/shuttle per 2 leerlingen;
- 1 racket/palet per leerling;
- (lange) netten en verkeerslinten/toversnoeren.

ZWEMMEN

- voldoende banen om veilig en efficiënt te zwemmen voor elke leerlingengroep;
- 1 zwemplank en beenvlotter per leerling;
- 1 paar handpaddels en zwemvliezen per leerling.

ANDER MATERIAAL

- ballen: verschillende hardheid, stuitvermogen, grootte, gewicht ...
- markeermateriaal (kegels, markeerplaatjes ...);
- schrijfbord, (score)bord;
- (hand)fluitjes;
- chrono's;
- hoepels of (fiets)buitenbanden;
- fitnessmateriaal;
- circusmateriaal.

Samenhang met andere richtingen:

zie [Studierichtingsprofielen](#)

2de graad: [SRP_Sportwetenschappen.pdf](#):

3de graad: [SRP_Sportwetenschappen \(1\).pdf](#)

Instroom - klemtonen - communicatie naar lln en ouders

Mogelijke onderdelen van een **visietekst**:

- Visie van de school:
- Het **profiel** van leerlingen uit deze richting
- Enkele **attitudes** van leerlingen uit deze richting:
- **Sporttechnische** basisvereisten bij het begin van het 3^e jaar
- **Wat erna?**

Wat erna? Voorbeelden:

Academische bachelor en masteropleidingen:

- Biochemie
- Chemie
- Bewegings- en revalidatiewetenschappen
- Farmaceutische wetenschappen
- Sociale gezondheidswetenschappen

Professionele bacheloropleidingen:

- Bedrijfsmanagement
- Sport- en cultuurmanagement
- Ergotherapie
- Leraar kleuter-, lager- en secundair onderwijs
- Sport en bewegen
- Gezondheidszorg
- Biotechniek

Toch is deze studierichting ook algemeen vormend waardoor studies in andere vakgebieden ook binnen de mogelijkheden liggen.

De leerplandoelen worden **per graad** gerealiseerd.

Kies **per periode** minimum

- **1** bewegingsdoelen en
- **1** persoonsdoel

en vertaal ze naar een bewegingsdomein.

- **Periode = minimum 10 lesuren**

Deel 1: situering en duiding

Opgelegde bewegingsdomeinen: **minimum 1 periode per graad:**

- Individuele bewegingsdomeinen:
 - Atletiek en aanverwante vormen
 - Gymnastiek en aanverwante vormen
 - Zwemmen
- Interactieve bewegingsdomeinen:
 - Contact en verdediging
 - Doelspelen
 - Terugslagspelen
- Ritmisch-expressieve bewegingsdomeinen:
 - Ritmische vorming en dans

+ keuze

- Keuzemogelijkheden
 - Andere bewegingsdomeinen zoals circusvaardigheden, slag-, loop- en tikspelen, klimmen, oriëntatiesporten, relaxatievormen, rope skipping, outdoorsporten ...
 - Eenmalige bewegingsactiviteiten (bij wijze van uitzondering) zoals schaatsen, langlaufen ...
 - Meerdaagse bewegingsactiviteiten zoals watersportstage, outdoorstage, skistage, fietsstage ...

1. Deel 1: situering en duiding

- Samenhang met 1ste graad
- Samenhang in 2de graad
 - 1 leerplan LO voor D, D/A en A
 - samenhang met GFL (*ICT, andere vakken*)
 - ***extra verdieping en verbreding in 3 finaliteiten in het domein sport (D, D/A, A)***
- De nadruk ligt in Sportwetenschappen D-finaliteit op een wetenschappelijke benadering (als onderzoeker) van de beweging.

Doelen die specifiek zijn voor sportwetenschappen

en dus anders dan in AV LO

2de graad en 3de graad:

Bewegings- doelen:

Vaardigheden verkennen,
verbreden of verdiepen

LPD 1 De leerlingen voeren in verschillende omgevingen motorische basisvaardigheden en technieken uit rekening houdend met de evolutie van hun fysieke capaciteiten.

LPD 2 De leerlingen voeren in authentieke situaties bewegingsspecifieke competenties uit binnen het individuele, interactieve en ritmisch-expressieve bewegingsdomein op gevorderd niveau.

LPD 3 De leerlingen passen in verschillende bewegingsdomeinen tactieken en principes toe met respect voor de afgesproken regels en rollen in sport en spel.

LPD 2

De leerlingen voeren in authentieke situaties bewegingsspecifieke competenties uit binnen het individuele, interactieve en ritmisch-expressieve bewegingsdomein op gevorderd niveau.

Duiding: Onder 'authentieke situaties' wordt begrepen: in functie van het spelen of de eindvorm of de discipline.

Onder 'op gevorderd niveau' wordt begrepen: complexere context, meer aandacht voor detail.

Wenk: Je kan leerlingen vaardigheden of technieken aanleren om de beweging of het spel vlotter of efficiënter te laten verlopen.

Wenk: Je kan doorheen de graden de bewegingssituaties complexer maken door de omgeving uitdagender te maken en een hoger beheersingsniveau (moeilijker, beter afgewerkt ...) na te streven.

Bewegings- doelen:

Vaardigheden verkennen,
verbreden of verdiepen

LPD 4 De leerlingen gaan aan de hand van criteria bij zichzelf en bij anderen na of ze vorderingen maken in bewegingssituaties.

LPD 5 De leerlingen analyseren uitvoeringen en beslissingen binnen verschillende bewegingsdomeinen.

LPD 6 De leerlingen sturen uitvoeringen en beslissingen binnen verschillende bewegingsdomeinen bij.

LPD 4 (2de graad): alleen bij sportwetenschappen: ANALYSEREN!

LPD 5: 3de graad

LPD 4 De leerlingen analyseren uitvoeringen en beslissingen binnen verschillende bewegingsdomeinen.

- ★ Analyse van vorderingen in bewegingssituaties bij zichzelf en bij anderen op basis van criteria

Wenk: Dit doel kan je o.a. in samenhang zien met LPD 2, 3 en 5 (uitvoeren, analyseren en bijsturen als een continu proces) en LPD 17 (geven en ontvangen van feedback).

Wenk: Gericht observeren is een voorwaarde om tot analyseren te komen. Criteria zijn hiervoor noodzakelijk. Bij de analyse van bewegingsactiviteiten ligt de focus op uitvoeringen en beslissingen. Op basis van de analyse zou het extra oefenen van bepaalde basiseigenschappen kunnen overwogen worden.

Wenk: Door het hanteren van heldere en transparante evaluatiecriteria help je leerlingen om inzicht te krijgen in hun leer- en ontwikkelingsproces. Door de criteria en de niveaus op voorhand te bespreken, zijn de leerlingen zich meer bewust van wat je van hen verwacht (feedup – feedforward).

Wenk: In de tweede graad kan je leerlingen één of een beperkt aantal criteria aanreiken waarmee ze aan de slag gaan om vorderingen te evalueren. In de derde graad kan je leerlingen vanuit kritische zelfreflectie op zoek laten gaan naar vorderingen bij zichzelf en bij anderen. Voorbeeld van een leerlijn: van één criterium in een gesloten vraag naar één criterium in een open vraag, naar meerdere criteria waaruit het meest relevante wordt gekozen.

Wenk: Het hanteren van verschillende (digitale) middelen draagt bij tot het bereiken van dit doel, bv. filmpjes, taakkaarten, videofeedback, [rubrics](#) (beschrijvende schalen), (eigen) normentabellen (tijden en afstanden) ...

LPD 4-5: De leerlingen **analyseren** uitvoeringen en beslissingen binnen verschillende bewegingsdomeinen..

- Alleen bij sportwetenschappen:
ANALYSEREN!
- Link met wetenschappen:
 - biomechanische oorzaak van lukken of niet lukken

LPD 5 (2de) LPD 6 (3de)

LPD 6 De leerlingen sturen uitvoeringen en beslissingen binnen verschillende bewegingsdomeinen bij.

Wenk: Het kan o.a. gaan om bijsturen van motorische basiseigenschappen (LPD 7) of uitvoeringen en beslissingen (LPD 5). Dit kan gebeuren aan de hand van zelfreflectie, peerevaluatie of feedback van de leraar.

2de graad: wetenschappen en sport

LPD 6 De leerlingen beschrijven bij bewegingsactiviteiten het anatomisch, fysiologisch of biomechanisch functioneren.

Samenhang tweede graad: II-NatS-d LPD B5 (aansturing gladde en dwarsgestreepte spieren)

Wenk: Je kan de Latijnse terminologie gebruiken voor het benoemen van de grote spiergroepen.

Wenk: Leerlingen kunnen omschrijven welke grote spiergroepen verantwoordelijk zijn voor eenvoudige bewegingen, bv. quadriceps femoris voor kniestrekking.

Wenk: Leerlingen kennen vakterminologie in functie van bewegingsbeschrijving, bv. interne en externe rotatie, buiging - strekking, aanvoeren - afvoeren, rotatie ...

2de graad: : wetenschappen en sport

LPD 7 + De leerlingen onderscheiden isometrische, concentrische en excentrische spieractiviteiten in voorbeelden van bewegingsactiviteiten.

Wenk: Voorbeelden van typische spieractiviteiten:

- isometrische

14
II-Spo-d

Sport B+S (versie januari 2024)
D/2024/13.758/060

- plankhouding, hoeksteun, starthouding bij zwemmen of sprint, het staan in handenstand ...
- concentrische
 - knieën optrekken in hang, arm buigen, armstrekking bij kogelstoten ...
- excentrische
 - landing na een sprong, het afremmen van je been bij een trap door de hamstring ...

Wenk: De meeste bewegingen zijn een combinatie van concentrische en excentrische spieractiviteit. Voorbeelden:

- de opwaartse beweging tijdens pompen is concentrisch en de afwaartse excentrisch voor de triceps;
- de kniestrekking bij een trap is concentrisch voor de quadriceps en de hamstring remt excentrisch de strekking af op het einde van de beweging.

3de graad: afzonderlijke doelen rond **wetenschappen**: LPD 19-20-21

- Zie verder

2de en 3de graad: medisch verantwoord en veilig bewegen

LPD 10 De leerlingen passen principes van medisch verantwoord en veilig bewegen toe.

Wenk: Principes van medisch verantwoord en veilig bewegen zoals opwarmen, cooling down, gecontroleerde bewegingsuitvoering, veilige bewegingsomgeving, helpersfunctie, aangepaste kledij, aangepast schoeisel ...

Wenk: Je kan actuele wetenschappelijke inzichten inzake blessurepreventie zoals Get Fit 2 Sport tijdens de les aan bod laten komen.

Wenk: Je kan een systeem uitwerken waarbij geblesseerde leerlingen (na overleg) partieel kunnen deelnemen aan de lessen conform het gedetailleerd medisch doktersattest.

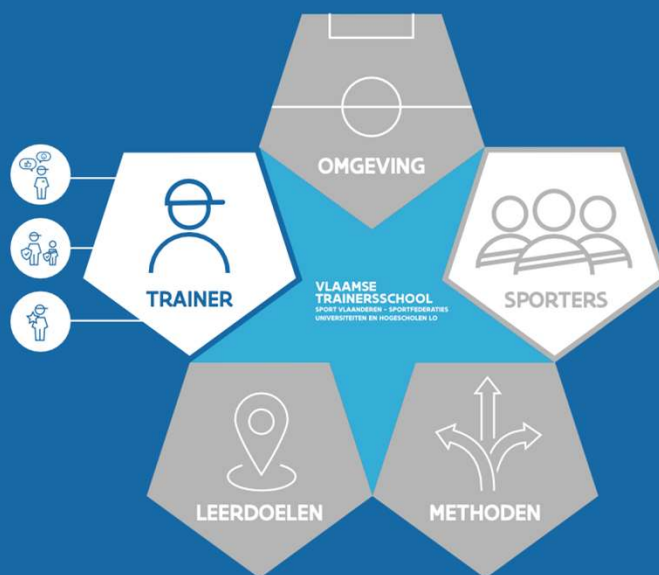
Extra: In het kader van herstel en overtraining kan het interessant zijn om aandacht te besteden aan gevaren van overtraining in de groeispurt, probleem van trainingsload, hervalblessures ...

Infofiches

Bouwsteen Trainer

Als trainer heb je een belangrijke rol voor, tijdens en na de training:

- Je zorgt voor een motiverende sfeer.
- Je voorkomt blessures.
- Je past eerste hulp bij ongevallen (EHBO) toe.
- Je herkent respectloos, onaanvaardbaar gedrag dat voor de andere persoon heel vervelend is en je reageert hier gepast op. We noemen dit grensoverschrijdend en discriminerend gedrag.
- Je bent een voorbeeld.

GET FIT 2 SPORT

Doe aan rompstabilisatietraining

1

niveau

Ik start in stand

Mijn partner controleert en corrigeert mijn neutrale rugkromming (levelleert mijn over stok)

De stok raakt het lichaam op drie plaatsen: vingerdikte ruimte tussen stok en lage rug

Neutrale rugkromming rechtstaand

niveau

Ik start in handen-knieënsteun

Mijn partner controleert en corrigeert mijn neutrale rugkromming (lay met een stok)

De stok raakt het lichaam op drie plaatsen: vingerdikte ruimte tussen stok en lage rug

Neutrale rugkromming in handen-knieënsteun

niveau

Ik start in ruglig

Ik laat mijn partner controleert en corrigeert mijn neutrale rugkromming door de vingers onder de rug te plaatsen

De vingers kunnen elkaar net niet raken

Neutrale rugkromming in ruglig

UNIVERSITEIT GENT

MEER INFO? WWW.SPORT.VLAANDEREN/VTS

SPORT VLAANDEREN

Websites

- <https://www.gezondleven.be/themas/beweging>
- [Gezond Sporten - Gezond Sporten](#)
 - [Vb. Get Fit 2 Padel - Gezond Sporten](#)
- [Blessurepreventie - Gezond Sporten](#)
- [Letselpreventie - Basketbal Vlaanderen](#)

Persoonsdoelen

LPD 14 + De leerlingen oefenen zelfstandig bewegingsopdrachten.

Duiding: Er is sprake van zelfstandig werken als leerlingen, individueel of in groep, bepaalde oefeningen of taken uitvoeren, al dan niet na een gezamenlijk instructiemoment.

Wenk: Dit leerplandoel kan je in samenhang zien met LPD 4 (analyse van eigen vorderingen in bewegingssituaties).

Wenk: Leerlingen leren zelfstandig werken aan een taak of oefening als de leraar deze vaardigheid systematisch inbouwt in het leerproces, de leerlijn voor de leerlingen duidelijk is en er ontwikkelingsgerichte feedback gegeven wordt. Je kan leerlingen daarvoor een kader aanbieden waarin wordt afgebakend wat de leerling zelfstandig kan of mag uitvoeren (structuur).

3de graad: Wetenschap en sport

LPD 19 De leerlingen analyseren bij bewegingsactiviteiten het anatomisch, fysiologisch of biomechanisch functioneren.

LPD 20 De leerlingen beschrijven de basisprincipes van gezonde voeding voor de sporter.

LPD 19 en 20

Keuze van de leraar/vakgroep:

- Geïntegreerd in de lessen sport,
 - bv. in een periode
 - bv. doorheen het hele schooljaar
- Extra uur vanuit complementaire uren
 - De school kiest of ze hier één of meerdere uren theorie aan wil koppelen?
 - Zou eventueel kunnen in combinatie met doelen uit het deel ‘gezonde en veilige levensstijl: LPD 8 - 11.

LPD 19 De leerlingen analyseren bij bewegingsactiviteiten het anatomisch, fysiologisch of biomechanisch functioneren.

Wat kennen ze al van de 2de graad?

LPD 6 De leerlingen beschrijven het anatomisch functioneren bij bewegingsactiviteiten.

- Latijnse terminologie van de grote spiergroepen.
- Grote spiergroepen in relatie tot verschillende bewegingspatronen.

LPD 7 De leerlingen herkennen isometrische, concentrische en excentrische spieractiviteiten in voorbeelden van bewegingsactiviteiten.

→ Overleg met je collega wetenschappen en leerkrachten tweede graad is hier noodzakelijk.

→ LEN

LPD 20 De leerlingen beschrijven de basisprincipes van gezonde voeding voor de sporter.

- [Voeding | Gezond Leven](#)

→ Overleg met je collega wetenschappen is noodzakelijk.

LPD 21 # Onderzoekscompetentie

LPD 21 # De leerlingen doorlopen een onderzoekscyclus in samenhang met specifieke inhouden van dit leerplan.

Duiding: Specifieke inhouden waar dit doel aan bod kan komen: anatomisch, fysiologisch of biomechanisch functioneren, trainingsprincipes, voeding.

- Kan via dit leerplan of via Geschiedenis, Natuurwetenschappen of Wiskunde.
- Naargelang overleg op schoolniveau.
- Wat deed je al in de school?
- Meer info/voorbeelden op de leerplanpagina

Tot slot

- Te behalen niveau? Prestaties? Uitdagen!
 - Autonomie vakgroep
 - Communicatie - transparantie
- Portfolio of groeiboek kan een handig instrument zijn.

Uitdagingen voor de vakgroep: toekomstmuziek?!

- Nadenken over wanneer welke bewegingsdomeinen in welk leerjaar aan bod komen.
 - Zie document op de PRO-site: leerlijn LPD
 - [Achtergrond](#)
- Prestaties, uitdagen!
- Nadenken over leerlijn ondersteunende rollen.

Ondersteuning

- Pro-website
- Leerplannennieuwsbrief?
- Info via e-mail? Vakcoördinator?
- Ben je al lid van het LEN SPORT?
 - Materiaal VTS
 - Get fit 2 Sport
 - ...
- Leerpaden UGent
- Niet nieuw maar ook inspirerend: [2017 Sportwetenschappen - netwerking - OneDrive](#)

Stappen zetten met de hele vakgroep:

Teamwerk en overleg over de graden heen blijft belangrijk.